

341.3(46)

ЈСЛОВЕНСКОГ УДРУЖЕЊА ЗА МЕЂУНАРОДНО ПРАВО
(L'Association Yougoslave de Droit International)

XXXII

Д-р ИЛИЈА А. ПРЖИЋ
(Dr. ILLJA A. PRŽIĆ)

ИТАЛИЈАНСКО РАТНО ПРАВО

(Le droit italien de la guerre
et de la neutralité)

БЕОГРАД — 1940 — BELGRADE

1 јануара 1942 год.

БИБЛИОТЕКА ЈУГОСЛОВЕНСКОГ УДРУЖЕЊА ЗА МЕЂУНАРОДНО ПРАВО
(Bibliothèque de l'Association Yougoslave de Droit International)

ОД ИСТОГ ПИСЦА:

- Заштита мањина према одредбама уговора о миру 1919—1920 и суверена права држава.** Београд, 1922. Издавачка књижарница Геце Кона.
- Пословник Народне скупштине Краљевине Срба, Хрвата и Словенца,** са објашњењима из парламентарне праксе и законским одредбама. Београд, 1924 (два издања).
- Основи ваздухопловног права.** Београд, 1926. Издавачка књижарница Геце Кона. (Библиотека за правне и друштвене науке, св. 15).
- Држава и право у делу Леона Дигија.** Нови Сад, 1929.
- Начело народности.** Београд, 1931. (Библиотека југословенског удружења за међународно право, св. 1).
- Le droit aérien en Yougoslavie.** Paris, 1931. (Annuaire de l'Association Yougoslave de Droit International I).
- Заштита мањина.** Београд, 1933. Издавачка књижарница Геце Кона.
- Odnos crkve i države u slovenskim državama.** Beograd, 1933. (Оштампано из „Правосуђа“).
- Ново међународно право.** Београд, 1934. Издавачка књижарница Геца Кон А. Д.
- Државно и међународно право.** Београд, 1934. (Библиотека југословенског удружења за међународно право, св. 9).
- Издавање кривица у међународном праву.** Београд, 1934. (Библиотека југословенског удружења за међународно право, св. 15).
- La notion des minorités.** Paris, 1934. (Extrait de l'Annuaire de l'Association Yougoslave de Droit International II).
- Premier Congrès des Juristes des États Slaves.** (En collaboration avec M. Bartoš). Paris, 1934.
- Извори међународног права.** Београд, 1935. (Библиотека југословенског удружења за међународно право, св. 20).
- Живојин Переић као јавноправни писац.** Београд, 1937. (Оштампано из „Правне мисли“).
- Le problème des rapports entre le Droit Interne et le Droit International et ses discussions dans la Science Juridique Yougoslave.** Paris, 1937. (Extrait de l'Annuaire de l'Association Yougoslave de Droit International III).
- Bibliographie Yougoslave de Droit International.** (1919-1929; 1930-1936). Paris, 1931 et 1937.
- Нормативна и социолошка метода у међународном праву.** Београд, 1938. (Оштампано из „Правосуђа“).
- Универзалност и релативност међународног права.** Београд, 1938. (Оштампано из „Архива“).
- Улога Војводине у развоју нашега права.** Београд, 1938. (Из Споменице осмог конгреса правника Краљевине Југославије).
- Законодавство Српске православне цркве.** Београд, 1939. (Збирка закона издавачког и књижарског предузећа Геца Кон. А. Д. св. 40).
- Ваздушна бомбардовања у шпанском грађанском рату и међународно право.** Београд, 1939. (Оштампано из „Ваздухопловног гласника“).
- Проблем мањина и просторно начело у новом немачком међународном праву.** Београд, 1939. (Библиотека часописа „Правосуђе“, св. 14).
- Међународни кривични суд.** Београд, 1939. (Оштампано из „Архива“).
- Спољашња политика Србије.** Београд, 1939. (Библиотека „Политике“).

XXXII

Д-р ИЛИЈА А. ПРЖИЋ
(Dr. ILIJA A. PRŽIĆ)

ИТАЛИЈАНСКО РАТНО ПРАВО

**(Le droit italien de la guerre
 et de la neutralité)**

да може да се даде и усните праве да дођу до најчешћим умножком
и најчешћим одредбама јавног права. Тако да ће се већином
имати уважаване и узете у обзир сваке и сваког појединачног
и колективног интереса, али и људске чести и човечноста, које су
имати уважаване и узете у обзир.

Да се уставотворни учесници овога законодавства узимају да
имати уважаване и узете у обзир сваке и сваког појединачног
и колективног интереса, али и људске чести и човечноста, које су
имати уважаване и узете у обзир.

ИТАЛИЈАНСКО РАТНО ПРАВО

1. Нови италијански закон о рату. У систематизацији правних наука сматра се да правно уређење проблема ратног права спада у сферу међународног јавног права. Сви покушаји који су до сада чињени да се правним прописима уреде односи за време рата, сводили су се на међународноправну кодификацију нормама ратног права. И у том погледу учињен је током последњих деценија знатан напредак, почевши од Женевске конвенције о заштити рањеника и санитетских установа, па све до недавних покушаја — који су на жалост остали само лепе жеље — да се рат начини човечнијим.¹⁾ Било је, додуше, усамљених случајева да прописи појединачних држава утичу на развој ратног права,²⁾ али се сем тих ретких изузетака може рећи да се ратно право развијало искључиво у оквиру међународног јавног права. Међутим, у најновије време, утврђено гледиште почело је да се колеба и у овом питању. Нагли технички напретци у области ратне технике доносе из дана у дан нова ратна срећства, док се правно уређење употребе тих срећстава ни близу не развија истим темпом. Уз то још, показало се да међународна организација нашег времена, нарочито после ослабљеног угледа Друштва народа, није у могућности да организује међународну кодификацију ни оних питања у којима би интерес држава био куд и камо мање погођен, но што је то случај са уређењем употребе ратних срећстава. Са свих тих разлога постало је јасно да правно уређење ратног права далеко заостаје за потребама нашег времена. Отуда се јавила мисао да се покуша уређење ових проблема изван области међународног јавног права. Ваља истаћи да је Италија била прва држава која је ову мисао остварила доносећи законе о ратном праву и праву неутралности.

Италијанска влада је још крајем 1935 године наименовала једну комисију правних и војних стручњака, под претседништвом сенатора и професора Правног факултета у Риму г. Амедеа Ђанини, са задатком да изради пројекат закона о рату. Ова комисија завршила је свој задатак до 1937 године, па је пројекат, заједно са

¹⁾ В. д-р Илија А. Пржић. Напори за ублажење ратних свирепости Архив, 1935, књ. XXX (XLVII), стр. 435.

²⁾ Тако, на пример, на развој ратног права јако су утицали амерички прописи за војску у ратном стању, познати под именом Либерових инструкција, од 1863 године.

Оштампано из „Архива за правне и друштвене науке“
за мај—јуни 1940. г.

Др. бр.
38464

мотивима, испитан од једне шире комисије, и најзад, законом од 8 јула 1938 године овлашћен је претседник владе г. Мусолини да прогласи и објави закон о рату и закон о неутралности. Потписани истог дана, ови су закони објављени у Службеним новинама 15 септембра 1938 године.³⁾

Уз уводни закон од 12 чланова, закон о рату претставља један прави законик од 364 чланова, док закон о неутралности садржи 35 чланова. Уводни закон садржи одредбе да ће се закон о рату применити у целини или делимично кад Италија ступи у рат са неком другом државом. Примена закона о рату може се ограничити на једну или више одређених области. У случају потребе, краљевим указом може се наредити примена овог закона и кад се Италија не налази у рату с којом другом државом, само се тада у томе указу морају навести разлози због којих се закон почиње да примењује. Ако је територија краљевине Италије или њених колонија и поседа угрожена неком страном озбиљном и непосредном опасношћу, врховна војна команда може да нареди примену закона о рату. Почетак примене закона о рату мора бити обзанањен становништву. Одлуку о примене закона о рату, као и све остale прописе о њеном провођењу потписује за Италију министар унутрашњих послова, за колоније министар за италијанску Африку, а за остale италијанске поседе министар иностраних послова. Одредбе закона о рату примењују се и на територију коју би окупирале италијанске оружане снаге, сем у случају кад је што друго изречно прописано. Кривци за повреду закона о рату кажњавају се према војном кривичном законику, а по одредбама за случај рата.

Закон о неутралности примењује се у случају неког рата у коме би италијанска држава била неутрална. Сем тог случаја примена закона о неутралности, у целини или појединачна, може се наредити ако то изискује нарочита међународна ситуација. Примена као и престанак примене закона о неутралности наређује се краљевим указом. Једним чланом уводног закона овлашћена је влада да може доносити одредбе о реквизицији непокретних и покретних добара, о индивидуалним или колективним службама и казненим санкцијама за повреду тих одредаба, затим одредбе о поступку за суђење пред судовима за поморски плен, као и све остale одредбе потребне за провођење закона о рату.

У овим законима сакупљен је, поред одредаба међународно-правног карактера, тј. таквих који су до сада уређивани обично

³⁾ Approvazione dei testi della legge di guerra e della legge di neutralità. Regio decreto 8 luglio 1938—XVI, N. 1415, pubblicato nel supplemento ordinario alla „Gazzetta ufficiale del Regno d’Italia” del 15 settembre 1938—XVI, N. 211. — Досадашња литература о овом закону: H. Arthur Steiner, *Italian war and neutrality legislation*, American Journal of International Law, vol. XXXIII, 1939, p. 151; Alfred v. Verdross, *Das neue italienische Kriegs- und Neutralitätsrecht*, Zeitschrift für öffentliches Recht, Bd. XIX, 1939, S. 193; Prof. Roberto Sandiford, *Das italienische Kriegs- und Neutralitätsgesetz*, Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht, IX, 1939, S. 605. — Мотиви комисије објављени су у књизи *Atti della Commissione per le leggi di Guerra e di Neutralità*. Roma 1937 Tip. Ministero degli Affari Esteri.

међународним конвенцијама, још и низ прописа административно-правне, приватноправне или кривичноправне природе. У законе су унети сви прописи међународних уговора, које је Италија закључила, али и много прописа уговора које Италија није потписала, као и низ прописа међународног обичајног права. У првом реду унете су у закон одредбе Друге хашке конференције мира од 1907 године, женевске конвенције о поступању са заробљеницима и побољшању положаја рањених и болесних војника у рату (1906 и 1929 године), као и чл. 22 Лондонског уговора од 22 априла 1930 о подморничком рату. Исто тако узете су у обзор одредбе нератификоване Лондонске декларације о поморском праву од 1909 године, као и прописи пројекта хашке правничке комисије о ваздухопловном рату. Уз то је на много места вођено рачуна о пракси у Светском рату, нарочито у прописима о привредном рату (у петом одељку закона о рату).

Оно што даје нарочити значај новом италијанском ратном праву, нису толико неке нове одредбе у овој области, колико начин на који су оне кодификоване. Тиме што је започела са домаћом кодификацијом међународноправних одредаба, Италија је указала нови пут за развој ратног права. Велика незгода досадашњег ратног права састојала се у томе што многе државе нису потписале или нису ратификовале међународне конвенције по овој материји. И чим је једна држава сматрала да није везана таквом конвенцијом, и друге зарађене државе, иако потписнице конвенције, нису је примењивале. Отуда, кадгод се говорило о „повреди међународног права”, ваљало је испитивати да ли је повређено једно позитивно правило, које је признато таквим од свих зарађених држава, или је њиме везана само држава која је истицала ту повреду, док друга држава, која је оптужена за повреду, није била везана тим правилом, па би се у таквом случају тешко могло говорити о повреди једног правила. Нови пут, којим је пошла Италија, отклања ове незгоде. Како је ратно право донето у форми закона а не међународне конвенције, Италија има да примењује те прописе према свакој држави са којом би била у рату, без обзира да ли постоје или не постоје узајамне уговорне обавезе са том државом. Тиме је начињен несумњиви напредак у погледу обавезне снаге и примене прописа ратног права. По себи се разуме да би Италија имала да примењује те прописе само у случају ако их и друга зарађена страна поштује. У случају да их се друга страна не држи, Италија би могла, применом реторзије, да врши и мере које би биле у супротности са одредбама њеног закона о рату. У сваком случају, сама чињеница доношења првог закона о ратном праву, који је у ствари пречишћена кодификација оних одредаба које једна држава може да прими као обавезне приликом вођења рата, и где су искључене све претеране пацифистичке утопије, које при данашњем стању међународног поретка остају још увек само један удаљени идеал, значи нову полазну тачку за будући развој ратног права. У италијанском закону налазимо утврђене оне несумњиве тековине напора да се правно уреди ратно стање. Те су теко-

вина редиговане на један јасан начин, који смањује могућност злоупотреба и злонамерних извртања тумачењем. Стога италијански закон о рату претставља за овај део међународнога права, ако не једну прекретницу, оно у сваком случају једну појаву од изванредног значаја.

Закон о рату подељен је на седам делова. У првом се налазе опште одредбе: о ратном закону и његовој примени, о почетку и престанку ратног стања, о оперативној зони и о властима војних органа у тој зони и о властима владе с обзиром на саобраћајна средства. У другој глави су одредбе о рату на суву: о зарађеним странкама, о актима непријатељства, о војној окупацији непријатељског земљишта, о парламентарима и војним конвенцијама, о стражама и објавама, о рањеницима, болесницима и заробљеницима, о правним актима војника у оперативној зони, о роковима застарелости за војнике у ратној служби. Трећа глава садржи одредбе о поморском рату. Уз прописе о ратним операцијама, ту су и правила о контроли поморске пловидбе: о пловидби и трговини непријатељских и неутралних бродова, о ратној контрабанди, о поморској блокади, о задржавању, претресу и узапећењу бродова и робе на њима. У четвртој глави су прописи о ваздушном рату, као и о контроли ваздушног саобраћаја. У петој су одредбе о привредном рату: о поступању са непријатељским држављанима и њиховим добрима и о привредним односима са непријатељем. Шеста глава садржи казнене санкције, а седма закључне одредбе.

2. Опште одредбе закона о рату. — У смислу овог закона државном територијом сматра се сва област која потпада под сувереност италијанске државе, и која обухвата и прибрежна мора са морским дном као и ваздушни простор изнад истих. Непријатељским подаником, у смислу овог закона, сматра се лице које је у тренутку примене закона имало држављанство непријатељске државе, па и у случају ако је истовремено било држављанин италијански или које друге државе; затим лице које је стекло држављанство непријатељске државе после објављене примене закона о рату, исто тако и у случају ако истовремено има држављанство италијанско или које друге државе; лица без држављанства, која су ма када била држављани непријатељске државе, или чији су родитељи били држављани страних држава, односно су то још у тренутку објаве примене овог закона, као и они чији је домицил (residenza) на непријатељској територији; супруга лица које се у смислу предњих одредаба сматра непријатељским држављанином, сем ако је у тренутку објаве примене Закона била италијанска држављанка. Предње се одредбе неће примењивати на лица која су стекла италијанско држављанство после објаве о примене закона о рату, као и на лица која су после тога у тренутка ступила у службу оружане силе италијанске државе. У смислу овог закона сматра се да једно правно лице има непријатељско држављанство, ако према законима непријатељске државе има држављанство те државе, или ако у томе друштву преовлађују интереси непријатељских поданика. Значи да би се сма-

трајло непријатељским друштвом једно домаће акционарско друштво у коме би већину имали непријатељски поданици. Својом уредбом шеф владе (Дуче) може да пропише на које се категорије наведених лица неће примењивати одредбе о поступку са лицима непријатељског држављанства.

Поштовање обавеза међународнога права може се обуставити у виду репресалија, ако се зарађени непријатељ у целини или делимице не држи тих обавеза. Циљ је репресалијама да наптерају зарађеног непријатеља на испуњавање обавеза које произилазе из међународнога права, и може се постићи било актима аналогним онима услед којих се изводе, било актима друге природе. Не би се могле вршити репресалије изрично забрањене међународним уговорима. Исто тако може се у виду реторзије обуставити примена правних норма донетих независно од међународноправних обавеза, ако се зарађени непријатељ не држи начела на којима су засноване те норме. Репресалије или реторзије наређује представник Дучеа, по његовом одобрењу. Ако акти репресалија и реторзија спадају у војне операције, наређује их врховни командант, односно, у случају потребе непосредне и егзemplарне акције, и који други командант.

Објавом којом се наређује примена одредаба закона о рату може се обзнати и ратно стање, да би се могао примењивати ратни кривични законик, и да би се произвела сва остала дејства такве обзнате. Непријатељска област окупирана од италијанских оружаних снага сматра се у ратном стању. Командант окупаторских снага објављује становништву да је наступило ратно стање, и становништво је дужно да га поштује, од тренутка те објаве. Од тренутка објаве мобилизације сви бродови и ваздухоплови се сматрају у ратном стању. Престанак ратног стања обзнатије иста власт која га је и наредила.

Врховни командант одређује шта ће се сматрати оперативном зоном. У ту зону спада непријатељска територија окупирана од италијанских оружаних снага. У оперативној зони врховном команданту припада и цивилна власт.

По обзнати ратног стања може се краљевим уредбама увести превентивна цензура штампе и свих штампаних публикација, цензура или контрола поштанске кореспонденције и телеграфских, телефонских, радиоелектричних и осталих саопштења. Преписка дипломатских и консуларних агената је уређена специјалним прописима. Закон садржи затим детаљне одредбе о телекомуникацијама и сигнализацији. Предвиђени су затим прописи о реквизицији саобраћајних средстава сваке врсте, о секвестрацији, реквизицији и конфискацији непријатељских саобраћајних средстава. У случају потребе може се реквирирати и искористити и железнички материјал који припада некој неутралној држави, и исто тако и неутрални бродови и ваздухоплови који се затекну у италијанским лукама одн. аеродромима, разуме се уз накнаду, и са обавезом да се врате тој неутралној земљи чим се за то укаже могућност.

3. О с у в о з е м н о м р а т у . — Први одељак ове главе говори о борцима. Сматрају се легитимним борцима лица у саставу оружане снаге једне државе, као и милиција и добровољачки одреди. Борци морају бити организовани у јединице, униформисани, тако да се и издалека могу познати, морају да отворено носе оружје и да поштују ратне законе и обичаје. У италијанску оружану снагу спадају лица у саставу војске, марине, ваздухопловства, финансијске страже и добровољна милиција за народну безбедност, а исто тако и сва цивилна лица мобилисана и искоришћена за војне потребе. Карактеристично је да италијански закон сматра борцима и оно становништво неокупиране територије које се подигне у маси и спонтано прихвати оружја да сузбија нападача, — под условом да отворено носи оружје и поштује ратне законе и обичаје. У колико закон изречно не прописује друкчије, приватна лица која не учествују у актима непријатељства биће штићена у погледу личне безбедности и неповредности својине и поседа као и у вршењу осталих својих права. Лица, која се у смислу наведених прописа не сматрају легитимним борцима, а врше акте непријатељства, биће кажњена по одредбама ратног кривичног закона.

Службеници неутралних сила уредно акредитовани код врховне команде, новинари и остала лица која имају нарочите дозволе, могу се придржити оперативној војsci. Њима се та дозвола може дати, под условом да своју преписку и написе подносе на контролу војним властима. Ако се не придржавају тога услова, може им се одузети дозвола. Дозвола се може опозвати у свако време. Опозивање се мора саопштити заинтересованом лицу.

Шпијуном се сматра лице које тајно или под лажним изговором скупља или покуша да окупља, у намери да саопшти непријатељу, савештења која би му могла користити у колико се односе на војне операције. Неће се сматрати шпијунима војници који у својој униформи скупљају податке и такве податке достављају својим војscима. Шпијун који се затече на делу казниће се према одредби кривичног законника, и без редовног суђења. Шпијун, ухваћен пошто се придржио својој војној јединици, сматраће се као ратни заробљеник.

Одредбе ратног права о дозвољеним и забрањеним срећствима односе се само на борце. У рату су дозвољена сва насиљна срећства у границама војних потреба и у колико нису у супротности са војничком части. При томе се непријатељу не смеју задавати ни прекомерни болови нити чинити претеране штете и разорења. Изречно је забрањено: употреба отрова или отрованог оружја; мучко убиство или рањавање, као и убиство и рањавање непријатеља који је бацио оружје и нема могућности да се брани већ се предаје; забрањено је пуцати на дављеника на мору или на ваздухопловца чији је апарат уништен: (међутим, по чл. 38 овог закона, допуштено је пуцати на непријатеља који се појединачно или у маси спушта из ваздухоплова помоћу падобрана); забрањено је даље објављивати да се ником неће давати милост; забрањена је употреба експлозивних и запаљивих пројектила лакших од 400 грама, сем у вазду-

шној или противавионској борби; забрањена је употреба распрашавајућих зrna (дум-дум); забрањено је пљачкање места, чак и ако су заузета на јуриш, и најзад, забрањено је уништавање или одузимање непријатељских добара, сем у случају ратне неопходности, и ако то дозвољавају одредбе поморског или ваздушног рата. Дозвољено је разоравање непријатељских телеграфских и телефонских каблова, као и каблова који везују непријатеља са неутралним земљама, ако их непријатељ искоришћује за своје ратне потребе. Ратна лукавства која нису у супротности са војничком части су дозвољена, али је забрањена злоупотреба заставе парламентара или знака Црвеног крста или других утврђених обележја милосрдних друштава, болничких бродова и санитетских ваздухоплова, као и употреба туђе заставе, обележја или туђе војне униформе. Забрањено је приморавати непријатељске поданике, у колико ови нису и италијански поданици и не подлеже италијанској војној обавези, да учествују у ратним мерама против своје стаџбине, или да служе као путовође, прикупљају обавештења војне природе и т. сл. Забрањена је употреба бактериолошких срећстава, загушљивих или отровних или сличних гасова, као и сличних течности, материја и поступака, на основу важећих међународних одредаба, или под претпоставком обостраности, тј. ако се и непријатељ држи ових ограничења. Забрањено је нападати на извесна лица и предмете. То су на првом месту парламентари као и личности које их прате: трубачи, добошари, носиоци заставе или тумачи, затим посада брода, ваздухоплова или ма ког саобраћајног срећства које је парламентар употребио за вршење свог задатка. Исто тако забрањен је напад на лица којима је неки војни заповедник загарантовао заштиту или слободан пролаз, као на пр. на неборце, санитетско особље, војне свештенике. Сва ова лица губе право на заштиту, ако учине какав акт непријатељства. Забрањен је напад на места или предмете, који уживају нарочиту заштиту, на саобраћајна срећства која употребљава парламентар, на санитетске установе и санитетска саобраћајна срећства, на богомольје и зграде намењене уметности, науци или доброчинству. Но и те зграде могу бити нападнуте, ако се употребе за ратне сврхе.

Док наведени прописи о забрањеним срећствима у рату садрже у ствари попис одредаба до сада утврђених међународно-правним уговорима, одредбе о бомбардовању садрже и неке новине. Дозвољено је бомбардовање војних објеката сваке врсте (трупа, војних слагалишта, логора, ратних бродова, војних ваздухоплова, путева и свих саобраћајних објеката, као и кула светиља, радио станица и осталих сигналних инсталација, у колико о овима нема нарочитих прописа у међународним уговорима). На ратном попришту и морској обали дозвољено је бомбардовање градова, места, насеља и зграда, ако се може установити да се тамо налазе војна постројења или припреме које би оправдале бомбардовање. Но при бомбардовању мора се водити обзира о штети коју ће тиме да претрпи грађанско становништво. Забрањена су у сваком случају бомбардовања, чији је једини циљ уништавање грађанског станов-

ништва или оштећење и разоравање добра која не претстављају војнички интерес. Исто тако не смеју се бомбардовати санитетске установе, болнички бродови и санитетски ваздухоплови, уколико се исти не злоупотребљавају. Под условом реципроцитета могу се краљевом уредбом прописати одредбе, којима ће се ставити под нарочиту заштиту извесни градови или места, која ће служити искључиво санитетским циљевима или заштити цивилног становништва. Ова одредба, којом је дата могућност за стварање т. зв. санитарних градова или градова безбедности, преузета је из одлука конференције у Монаку, одржане фебруара 1934. год. у циљу заштите грађанског становништва.⁴⁾ Приликом бомбардовања морају се предузети мере да се колико је год могућно заштите богоље и зграде намењене уметностима, науци и доброчиним установама, као и историски споменици, грађанске болнице и остале места намењена сакупљању болесника и рањеника, вазда под претпоставком да се не злоупотребљавају. Те зграде морају бити видно обележене нарочитим знацима. У колико је то могућно са војног гледишта, пре почетка бомбардовања треба о томе обавестити месне власти.

Врховни командант овлашћен је да за време рата закључује војне конвенције са непријатељем, преко делегата, и то у писменом облику. Но ако би у таквом уговору било одредаба, којима би се битно мењао положај зарађених страна или повлачиле основе будућег уговора о миру, за такав уговор потребан је пристанак владаочев. Врховни командант може да закључује уговоре о примирју, о обустави непријатељства и о капитулацијама. Италијански закон о рату садржи подробности о начину закључења ових уговора и о њиховој садржини, као и о парламентарима преко којих се воде преговори за закључење тих уговора, о њиховом положају, правима и дужностима.

После одредаба о стражама које постављају војни заповедници и о објавама за кретање у оперативној зони, закон о рату садржи прописе о рањеницима, болесницима и заробљеницима. У погледу положаја рањеника и болесника закон се позива на одредбе међународних конвенција ко све и под којим условима потпада под заштиту. За примену ових одредаба тражи се услов реципроцитета. У случају да узајамност не постоји, одредбе о поступању са рањеницима и болесницима важе као италијански законски прописи. Прописано је да ће се са непријатељским рањеницима и болесницима поступати на исти начин као и са домаћим. Поштовање погинулих на бојишту уређено је једном одредбом. Исто тако уређена је заштита санитетског особља, свештеника, као и санитетских установа и материјала. Прописани су и услови за рад добровољних установа за неговање рањеника и болесника, као и помоћи од стране приватних удружења и санитетских мисија неутралних држава.

Прописи о заробљеницима и таоцима оснивају се такође на одредбама женевске конвенције о ратним заробљеницима од 1929

⁴⁾ Види примедбу под 1).

год. Могу бити заробљени легитимни борци, који улазе у састав државне оружане сile. Сем њих могу бити заробљени државни поглавари, друге политичке личности ивиши државни функционери противничке државе. Могу бити заробљена и лица која стоје у служби војске, као путовође, носачи, послуга, продавци животних намирница, лиферанти итд. И таоци се сматрају ратним заробљеницима. Не могу се пак заробити војни изасланици неутралних држава, затим неутрални новинари, фотографи, кинооператори, који прате једну војску, а не стоје у њеној служби. Но и ова лица могу под извесним условима бити привремено задржана. Даље може бити заробљена посада неког трговачког брода, ако су чланови посаде држављани непријатељске државе, као и неутралци чланови посаде брода који је вршио извесне непријатељске радње према Италији. Што се тиче путника, нарочито ако се брод са непријатељским држављанима случајно затекао у домаћој луци у тренутку објаве непријатељства, они се по правилу неће сматрати ратним заробљеницима, сем ако су вршили извесне акте непријатељства или ако постоје општи услови за њихово интернирање. Ратним заробљеницима сматраће се и лица ухваћена на непријатељском војном ваздухоплову, затим посаде непријатељских цивилних ваздухоплова, као и путници, који су за време летења починили непријатељске радње. Остали ће се путници пустити слободно, у колико не постоје војни разлози да се они задрже. Непријатељски поданици на неутралним ваздухопловима биће заробљени само ако су за време летења починили какве непријатељске радње. — Низом прописа уређен је положај здравих, болесних и рањених заробљеника. Одредбе о заробљеницима могу се краљевом уредбом применити и на држављане држава које нису приступиле међународној конвенцији о заробљеницима. Што се тиче поступка са заробљеницима, прописано је да се са њима мора човечно поступати. Морају се чувати од излишних мука. Не смеју бити затворени у нездравим зградама, или у логорима који су изложени непријатељској ватри. Не смеју се употребљавати за послове који не одговарају њиховом рангу, нити за ратне потребе уперене против њихове властите државе. У оквирима војних прописа толерираће се слобода вере и богослужења. Заробљеници могу задржати своју личну својину, изузев оружја, војног прибора и исправа. Новац и драгоцености могу им бити привремено одузети. Рањени и оболели заробљеници имају право на исту негу као и војници властите војске. Заробљеници стоје под прописима војног кривичног права и дисциплинским одредбама државе која их је заробила. Ипак, предвиђено је да се неће казнити бегство, покушај бегства и саучешће при истом. Заробљеник се може пустити на часну реч да неће више учествовати у рату, само по претходном одобрењу своје владе. Ако се ухвати да је прекршио часну реч, може бити кривичноправно гоњен.

Поред одредаба о заробљеницима, које се углавном заснивају на међународним прописима, италијански закон о рату садржи и одредбе о цивилном интернирању, које до сада нису уређене ниједним међународним прописом. Министар унутрашњих послова је

овлашћен да својом уредбом нареди интернирање непријатељских држављана, који се налазе на италијанском земљишту, способних да носе оружје, или на које се иначе може сумњати да ће вршити радње штетне по Италију. Уредбом министра унутрашњих послова може се странцима наредити принудан боравак у једном одређеном месту. У оба случаја мора се водити рачуна о личном положају дотичног лица (дубока старост, болест) као и о породичним односима. Све те мере не могу се применити на чланове колегиума кардинала. Уредбом ће се утврдити поступак са цивилним интернирама, аналога поступку са ратним заробљеницима.

Једно поглавље посвећено је односима на окупиранију непријатељској територији. Поредак у окупиранију области прописују војне власти. Занимљива је одредба да ће власти и грађански чиновници у окупиранију области наставити свој рад, сем ако не постоји политички, војнички или какав други јавни интерес да они обуставе рад. Окупаторска војна власт може да задржи на раду нарочито санитетске органе и органе јавне безбедности. Сви службеници, које окупаторска власт задржи у служби дужни су да даду изјаву лојалности, док је забрањено да се од становништва захтева изјава верности према окупаторској држави. Даљи чланови садрже прописе да се приватна својина не може конфисковати, прописе о поступку са покретним и непокретним доброма, са добрима локалних власти, о реквизицији и контрибуцијама у новцу. Прописано је да се не може наложити колективна санкција, било у новцу или иначе, целом становништву, за индивидуалне акте појединача, који повлаче кривичну одговорност.

Правним актима војника у операционој зони посвећено је једно поглавље са много подробних одредаба о актима приликом смрти и рођења, затим о упрошћеној форми за сачињавање тестамента (ове се одредбе односе и на ратне заробљенике), и читавом низу других питања: о признању и позакоњењу ванбрачне деце, о пуномоћству за закључење грађанског брака, католичког црквеног брака, или каквог другог верског брака, о закључењу осталих правних аката, и о исправама за све поменуте акте. Исто тако прописан је и мораторијум за све рокове војника, који се налазе у војној служби.

4. П о м о р с к и р а т . — Одредбе о поморском рату важе за све ратне мере поморских снага и обухватају и питања поморског плене (узапћења). Оне се односе и на ратне мере ваздухоплова према бродовима (док војне мере брдова према ваздухопловима спадају у одељак о рату у ваздуху).

У ратне поморске јединице спадају сви ратни бродови, тј. такви бродови чији су командант и посада војна или милитаризована лица, као и они трговачки бродови који су прилагођени за ратне бродове (т. зв. помоћне крстарице). Међутим, прописано је да се таква преправка не сме вршити у току пловидбе.

Забрањена је лажна употреба туђе заставе. Забрањено је вршење ратних операција у неутралним или неутрализаним водама.

Прописана је употреба торпеда и мина. Полагање мина у неутралним водама забрањено је. Подробно су прописани услови кад се може напасти један трговачки брод. Дато је право заповедницима ратних бродова, у случају ако им се приближи који трговачки брод, да му могу наредити да промени правац пута, и да му могу одузети све сигнале и друге знаке, којима би могао користити непријатељу. Ако трговачки брод не би послушао ова наређења, ратни брод га може на то силом принудити, а по потреби и запленити и конфисковати.

Прописи о контроли поморске пловидбе обрађени су у свима појединостима. Тачно је утврђено шта се има сматрати непријатељским бродом и робом. Критеријум за држављанство брода је застава коју носи. Ако се не може утврдити право брода да носи заставу, онда се као критеријум узима држављанство власника. Сматраје се да је брод неутралан, ако власник није поданик непријатељске државе или ако је власник лице без држављанства (апатрид). Промена држављанства неће се узимати у обзир, ако је учињена после почетка непријатељства, или на 60 дана пре почетка непријатељства. Непријатељски трговачки брод, или брод који носи непријатељску или непријатељу намењену робу, може се запленити. Не могу се запленити бродови парламентара (картелни бродови), као и бродови снабдевени пропусницом, затим бродови који служе у научне, хумане и верске сврхе, болнички бродови и најзад бродови намењени прибрежном рибарењу и малој локалној пловидби.

Неће се запленити непријатељски приватни брод, који се у тренутку објаве непријатељства затекао у некој италијанској луци, и добио дозволу да исплови са путницима и товаром. Таква дозвола даће се и бродовима који су упловили у неко италијанско пристаниште не знајући за почетак непријатељства. Сматраје се ипак да им је познато ратно стање, ако су после објаве почетка непријатељства пристали било у пристаништу једне од зарађених држава, било у неком неутралном пристаништу.

У прописе о ратном плену, прописане су и појединости о ратној контрабанди, о поморској блокади, о помагању непријатељу, о прегледу бродова, о узапћењу и уништавању трговачких бродова, о поступку према посади и путницима, о поштанским пошиљкама, о накнади штете, и о организацији и поступку судова за поморски плен.

5. Р а т у в а з д у х у . — Почетком рата се обустављају све међународне конвенције о ваздушној пловидби, нарочито конвенције закључене са непријатељском државом. У операцијама учествују војни ваздухоплови. И сви остали ваздухоплови се стављају по потреби у службу државе. Војни ваздухоплов мора бити обележен одређеним знаком, мора бити у непосредној власти и под контролом државе, мора имати као заповедника лице уписано у списку војног особља, и посада му се мора састојати од активних или резервних војних лица. Сматра се непријатељским или неутралним ваздухопловом, који припада држављанству дотичних држава. Одред-

бама о рату у ваздуху обухваћене су и операције ваздухоплова против бродова. Италијанским законом није предвиђен положај цивилног ваздухоплова, ако се претвори у војни.

Ратне операције за рат у ваздуху уређене су прописима сличним одредбама о поморском рату. Војни ваздухоплови могу да воде операције против непријатеља у ваздуху, да нападају његове базе и да учествују у операцијама рата на суву и на мору. Сем тога могу да нападају непријатељске цивилне ваздухоплове који прелеђу италијанску државну област, врше непријатељске радње у корист противника или му достављају војне вести које може одмах искористити, или на који други начин учествују у ратним операцијама, који пружају активан отпор, дају сигнале пошто су добили наређење да то не чине, не слушају наредбу да промене правац пута и не извршују остале законите наредбе војних власти. Ако је један цивилан ваздухоплов праћен од војних апарата, излаже се опасности да буде сматран ратним ваздухопловом. Италијанским законом дозвољена је употреба експлозивних и запаљивих пројектила (и испод 400 грама) од стране ваздухоплова или против њих.

И одредбе о плену у ваздушном рату заснивају се на сличним прописима поморског ратног права. Може се запленити непријатељски војни или цивилни ваздухоплов, или приватан ваздухоплов чији је власник непријатељски држављанин, или најзад ваздухоплов који нема ознаке или има лажну ознаку држављанства. Непријатељским ваздухопловом сматра се справа, која је променила држављанство у шесдесетодневном размаку пре почетка непријатељства, или после почетка рата. И у ваздушном рату не сме се пленити справа са истих узрока као и у поморском рату, разуме се у колико је то могућно с обзиром на различиту природу ових срестава. Изрично је прописано да се не смеју пленити санитетски ваздухоплови. Ако се неки непријатељски ваздухоплов затекне на почетку рата на италијанском земљишту, он се не сме конфисковати, већ се може само задржати за време трајања рата и реквирирати. Ваздухоплови којима је дозвољен одлазак из Италије, па они то не учине у одређеном року, могу бити секвестрирани за време трајања рата, или одузети уз награду. И непријатељска роба, која се налази на домаћем или непријатељском ваздухоплову, може бити заплењена, уколико о томе нема каквих међународних уговорних одредаба. Поштанске пошиљке које се налазе на непријатељском ваздухоплову не могу се запленити. Ако је ваздухоплов заплењен, пошта се мора вратити неповређена, у колико не постоје разлоги да се цензурише. Ово ослобођење не односи се на поштанске пакете, нити на писма упућена једној опсађеној или блокираној области, односно на пошиљке које долазе из такве области. За дипломатску и консуларну преписку важе нарочити прописи. Непријатељска роба на ваздухопловима може се секвестрирати или реквирирати. Ако се не учини ни једно ни друго, роба остаје на располагању сопственика. Роба на ваздухоплову сматра се непријатељском, ако је њен власник непријатељски држављанин. Роба која се затекне на непријатељском ваздухоплову сматра се непријатељском ако

нема доказа о супротном. То важи и у случају ако је роба променила власника у току превоза. Једино ако је у току превоза робе неки неутралац стекао над њом власништво по основу стечаја, роба ће се сматрати да припада неутралном власнику.

После одредба о ратној контрабанди, које одговарају сличним прописима поморског ратног права, изложена су правила о прегледу и узапећењу ваздухоплова. Сваки ваздухоплов мора да носи доказе о свом држављанству, као и остале потребне исправе. Војне власти могу да проверавају у сваком тренутку идентитет страног ваздухоплова. Ако се ваздухоплов томе одупре, може бити силом приморан на извршење наредбе. Ако један војни заповедник нареди узапећење неког ваздухоплова, и посада и терет потпадају под његова наређења. Ако се само одузме роба то се мора унети у исправе ваздухоплова. Кад надлежна власт нађе за потребно, један непријатељски ваздухоплов може се уништити. Ипак посада ваздухоплова и његове исправе мора се отпремити на сигурно место. Исто треба учинити и ако је један ваздухоплов настрадао услед више сила.

Прописи о суду за поморски плен и о поступку тога суда важе аналогно и за плен у ваздушном рату.

6. Привредни рат — Под насловом „о поступку са лицама непријатељског држављанства, са непријатељским добрима и са привредним односима према непријатељу“ обухваћено је преко педесет чланова који садрже одредбе о привредном рату. Према тим одредбама непријатељским држављанима није одузет правни пут, већ је изречно прописано да и сни имају пуну грађанску правну способност, могу да се користе својим правима, убрајајући ту и активно и пасивно процесно право. Ако се непријатељски држављанин јавља као странка у поступку, па није у могућности да дође на рочиште, именује му се по службеној дужности заступник. У овом погледу постоји основна разлика између наведене италијанске норме и англо-америчке доктрине о alien enemy. Но и по италијанском праву странци непријатељи могу бити подвргнути разним ограничењима: може им бити забрањен долазак у Италију, могу бити претерани или под извесним условима интернирани или конфинирани. Нарочито морају да подносе извесна имовинскоправна ограничења.

Својина једне непријатељске државе, нарочито ако може бити непосредно употребљена за ратне сврхе, као на пр. оружје, муниција и животне намирнице, а која се затекне на италијанском земљишту, може бити конфискована. Имовина приватних лица, непријатељских држављана, може се реквирирати само уз оштету. Но сем тога та имовина може бити и секвестрирана (одузета принудним путем). Од овога се изузимају предмети који служе за вршење верских обреда римокатоличке, или које друге признане верске заједнице. Италијански закон садржи низ прописа о провођењу прикупљања управе. Исто тако садржи и прописе о одлагању плаћања повериоцима који су непријатељски држављани, било да се као дужник јавља италијанска држава или њени држављани. Правни по-

слови о преносу добра непријатељских држављана или заснивању стварних права на тим доброма су ништави. Изузети од овог правила прописани су у самом закону. За време рата суспендује се регистрање патената и жигова у корист непријатељских држављана, као и преноси на таква лица.

Забрањено је трговање и сви остали привредни односи између италијанских и непријатељских држављана. Забрањено је и трговање са лицима која се налазе на „црној листи”, утврђеној од владе и објављеној у „Службеним новинама.“ Забрањен је увоз или транзит робе непријатељског производа или порекла, као и извоз и транзит робе намењене непријатељу, непријатељским држављанима или лицима чије се име налази на „црној листи“. Забрањен је извоз новца и хартија од вредности у иностранство, као и сва плаћања ако су намењена непријатељској држави, непријатељским држављанима и лицима која живе у непријатељској земљи. Од ове забране плаћања изузимају се суме које се плаћају за употребу патената, узорака, фабричних жигова, уговора о осигурању и реосигурању и других права, које изузетке утврђује Дуче својом уредбом. У свима осталим случајевима дужник положе доспеле суме одређеној кредитној установи. Уговори закључени између Италијана и непријатељских држављана после почетка непријатељства, сматрају се ништавим. Сем тога, својом уредбом Дуче може да пропише који ће се уговори, — приватних лица или државе, — закључени пре почетка рата, ако у њима преовлађује интерес непријатеља, сматрати укинутим. Као што се види, сва правила о привредном рату заснована су на територијалном начелу, и забране које садрже ова правила односе се на сва лица настањена у Италији, домаће као и странце. Насупрот томе, радње Италијана у иностранству сцењују се према персоналном начелу.

7. Закон о неутралности. — Закон о неутралности садржи знатно мање прописа него закон о рату. Међу општим одредбама налази се најпре дефиниција појма државне територије, која је истоветна са дефиницијом истог појма у закону о рату. Даље одредбе прецизирају појам неутралности. На територији Италије не допуштају се акти непријатељства страних зарађених држава, убрајајући ту и преглед и узапење бродова и ваздухоплова. Италијанска територија не може се искористити ни као база за непријатељске операције. Забрањује се и прелаз сувоземним путем, преко италијанског земљишта, трупа зарађених држава или транспортера муниције и осталог снабдевања. Може се дозволити само прелаз конвоја са болесницима и рањеницима, уколико то обавља искључиво санитетска служба. Закон изречено предвиђа да се не сме чинити разликовање у корист једне зарађене државе.

Ако трупе или војници једне зарађене државе пређу на италијанску територију, биће интернирани у неком месту удаљеном од ратне позорнице. Њихово наоружање, саобраћајна срества, војни материјал — сем санитетског — и војни документи биће секвестрирани до краја рата. Официри се могу оставити на слободи, ако се обавежу да неће напустити без дозволе италијанску територију. За-

робљеници, који пребегну на италијанско земљиште, сматраје се да су ослобођени. Но они се могу приморати да се настане у одређеним им местима. Дучевом наредбом заробљеници односно рањеници и болесници, могу се пустити у њихову отаџбину, под условом да се обавежу да неће учествовати у рату.

Забрањено је образовање борачких јединица једне зарађене државе на италијанској територији, као и рад на врбовању војника за неку зарађену државу. Италијанске власти не смеју снабдевати зарађене државе оружјем, муницијом или ма чиме што би било употребљено за војску, нити смеју давати кредите или ма какву финансиску помоћ. Краљевим указом може се забранити потпуно или делимично приватна трговина оружјем и ратним материјалом са зарађеним државама, превоз таквих предмета преко италијанског земљишта, давање кредита од стране приватних лица и установа зарађеним државама или њиховим кредитним установама. Истим указом ће се одредити и санкције за повреде овог прописа. Дозвољен је прелаз преко италијанског земљишта, као и набавка у Италији санитетског материјала и особља, без обзира да ли те набавке врше власти или приватна лица и установе неке зарађене државе. Најзад, забрањено је италијanskим радио-станицама да објављују вести о кретању трупа или о војним операцијама једне зарађене државе, да се тиме не би користила друга држава. Од ове забране изузето је објављивање званичних саопштења издатих од власти зарађених држава.

После свих општих одредаба о неутралности, закон је обратио нарочиту пажњу питањима поморске неутралности. Краљевим указом може се забранити и прости пролаз ратних бродова и бродова који би могли бити заплењени, кроз италијанске прибрежне воде. Да би се спречиле штете које би могле погодити италијанску обалу, може се ова обала заштитити полагањем мина. То постављање мина мора се саопштити свима страним државама, са означањем минираних зона, како би о томе могли бити обавештени сви бродови. Ако неки брод зарађене државе заплени у италијанским прибрежним водама какав други брод, предузеће се све мере да се такав брод ослободи од узапења, а особље брода који је извршио узапење, биће интернирано. Ако ли је брод, заплењен у италијанским прибрежним водама, већ испловио из истих, предузеће се све мере код владе која је извршила узапење, да се такав брод ослободи. Зарађеним државама није дозвољено да стварају судове за поморски плен на италијанској територији, и да на њој инсталирају радиоелектричне станице или апарате намењене општењу са војним јединицама зарађених држава. Забрањено је исто тако искоришћење италијанских лука, залива и прибрежних вода за базе поморских операција. Сем у случају невремена или хаварије, може се дозволити привремени боравак у лукама и прибрежним италијанским водама, највише по три ратна брода сваке зарађене државе у једном сектору обале. Ратни бродови зарађених држава и бродова који подлеже пленидби могу остати у италијанским водама највише 24 часа, сем у случају невремена или хаварије, но тада морају на-

пустити италијанске воде чим ти узроци престану. За време свог боравка у италијанским водама ови бродови не смеју злонамерно отуђити предмете који би могли бити заплењени. Италијанске власти су дужне да спречавају такве злоупотребе. Краљевим указом може се дозволити зараћеним државама да доводе у италијанске воде и изводе пред италијанске судове за поморски плен бродове и робу заплењене изван италијанских прибрежних вода. Ако се у тренутку објаве непријатељства неки брод зараћене државе затекне у италијанским прибрежним водама или лукама, дужан је да их напусти у року од 24 часа, или, у случају невремена или хаварије, одмах чим ови узроци престану. Ако се у некој луци налазе ратни бродови више међу собом зараћених држава, морају напустити луку, тако да између одласка бродова разних држава има размак од 24 часа. Одлазак бродова се врши по реду којим су упловили, сем случаја да се неком броду дозволи дужи боравак услед хаварије. Један ратни брод неке зараћене државе не може напустити италијанску луку пре истека рока од 24 часа, од тренутка кад је из луке испловио трговачки брод друге зараћене државе. Поморске власти могу дозволити да се у италијанским лукама, бродоградилиштима или прибрежним водама изврши репарација хаварија ратног брода неке зараћене државе но у границама стриктно неспходним за безбедност пловидбе, и под условом да та репарација ни на који начин не повећа ратни потенцијал брода. Поморске власти утврдиће природу репарације, која се мора извршити што је могућно брже. Забрањено је у италијанским водама вршити преправке ратних бродова зараћених држава, допустити снабдевање наоружањем и попуњавање посаде. Посада се сме попунити само до броја неспходно потребног за безбедност пловидбе, тако да брод може допловити до своје најближе луке. Ратни брод неке зараћене државе, који се снабдео погонским материјалом у једној италијанској луци, може се поново снабдити у некој другој луци тек по истеку три месеца од првог снабдевања. Све довде наведене одредбе о боравку у италијанским лукама и прибрежним водама, не сдносе се на бродове зараћених држава намењене искључиво верским, научним и хуманитарним мисијама. Ако један ратни брод не изврши наређење о напуштању италијанских вода, предузеће се мере да се задржи до краја рата. Особље и часници удаљиће се са брода и подврти мерама које ће се накнадно утврдити. Ако такво особље буде ухваћено у покушају бегства, биће интернирано. Ваздухоплови који се налазе на ратном броду зараћене државе, убрајајући ту и бродове — носаче ваздухоплова, сматраће се као саставни делови дотичног брода.

Законом о неутралности прописано је и неколико одредаба о ваздушној неутралности. Прелетање италијанске територије забрањено је војним ваздухопловима зараћених држава. Међутим, може се дозволити прелетање санитетских ваздухоплова, који преносе болеснике и рањенике, с тим да се на њима може налазити само санитетско особље и материјал. Војни ваздухоплови зараћене државе, који се затекне у тренутку објаве непријатељства на ита-

лијанском земљишту, дужан је да отптује у року од 12 часова, кад му се саопшти наредба за одлазак, сем ако му надлежна ваздухопловна власт не продужи овај рок, услед неке околности више силе. Војни ваздухоплови зараћене државе, који не поштује одредбе италијанског закона о неутралности, биће задржан до краја рата. Особље ће бити подвргнуто нарочитим мерама ограничења слободе, које ће накнадно бити прописане.

Завршне одредбе овог закона садрже овлашћење дато Дучеу да пропише правилник о поступку са интернираним, да може наредбом сuspendовати провођење одредаба овог закона према држави која не поштује италијанску неутралност, и да може подносити Краљу на потпис, по сагласности министарског савета, уредбе о предузимању појединих мера на основу овога закона.

8. Закон о рату и неутралности је прва кодификација ове материје извршена путем једног националног закона. Као таква она ће бити несумњиво од утицаја и на међународноправне прописе у овој области. Она је извршена на један консервативан начин, то јест озакоњене су само оне одредбе о чијој примени не може бити никакве сумње и које се могу применити тако да се њиховом применом нијуколико не ограничава слобода вођења ратних операција. Ови закони неће задовољити пацифисте, јер још увек допуштају могућност рата, само га стављају у правни оквир. Али зато они представљају интересантност за правнике. Међутим, та унутрашња кодификација представља с друге стране незгоду, што је примена ових одредаба остављена искључиво доброј вољи једне државе. И уводни закон и закони о рату и о неутралности садрже ограничење да се ове одредбе не морају примењивати у сваком случају. Речено је, додуше, да се неће примењивати само у случају ако их друга зараћена страна не поштује. Али је остављено италијанским властима да једнострano оцене када је такав моменат настуло, и да сuspendују примену законских одредаба о рату. Тиме је отворено широко поље произвольним тумачењима, која могу бити често рукођења ратним потребама а не правичношћу. Овај недостатак, који је последица унутрашње кодификације, чини да ми још увек претпостављамо међународну кодификацију. Можда ова последња нема за сада организованих санкција, али даје објективније могућности да се утврди повреда извесних правних правила и допушта мање могућности арбитрарности у примени тих правила, која иде чак дотле да једна држава може једнострano да проглаша да ће и у којој мери да примењује одредбе ратног права.

У. б.
36464

**PUBLICATIONS DE L'ASSOCIATION YUGOSLAVE
DE DROIT INTERNATIONAL**
(BEOGRAD, KRALJA ALEKSANDRA 69)

I. LES EDITIONS EN FRANÇAIS:

- Annuaire de l'Association Yougoslave de Droit International. Première année*
Paris—Beograd, 1931. Les Editions Internationales.
- Annuaire de l'Association Yougoslave de Droit International, deuxième vol.*
Paris—Beograd, 1934, Les Editions Internationales.
- Annuaire de l'Association Yougoslave de Droit International, troisième vol.,*
Paris—Beograd, 1937, Les Editions Internationales.

II. LES EDITIONS YUGOSLAVES:

Bibliothèque de l'Association Yougoslave de Droit International:

1. Ilija A. Pržić, *Le principe des nationalités*, Beograd, 1931.
2. Anka Godyevatz, *Les principes fondamentaux de la jurisprudence de la Cour Permanente de Justice Internationale*, Beograd, 1932
3. Milan Bartoš, *Les conceptions idéaliste et territorialiste en Droit International Privé*, Beograd, 1932.
4. Rad. Nikolayevitch, *L'Extradition en Yougoslavie*, Beograd, 1932.
5. Anka Godyevatz, *Les principes et les règles du Droit International qui se dégagent de la jurisprudence de la Cour Permanente de Justice Internationale*, Beograd, 1932.
6. Ilija A. Pržić, *La protection des minorités*, Beograd, 1933.
7. Stevan Tchirkovitch, *La Paix organisée ou armée*, Beograd, 1933.
8. Mileta Novakovitch, *L'évolution de l'idée de la Paix*, Beograd, 1933.
9. Ilija A. Pržić, *Droit interne et Droit International*, Beograd 1934.
10. Milan Vladissavlievitch, *Le problème de l'unité du droit public. L'Etat et la Communauté internationale*, Beograd, 1934.
11. Stevan Tchirkovitch, *La crise de la Société des Nations*, Beograd, 1934.
12. Miloche Radoïkovich, *La définition de l'agresseur*, Beograd, 1934.
13. Borislav T. Blagojévitch, *L'exequatur des jugements étrangers selon la loi yougoslave*, Beograd, 1934.
14. André M. Ristitch, *Statut juridique des étrangers*, Beograd, 1934.
15. Ilija A. Pržić, *L'extradition en Droit International*, Beograd, 1934.
16. Stévan Tchirkovitch, *La question de la Sarre*, Beograd, 1935.
17. Anka Godyevatz, *La Justice internationale contemporaine*, Beograd, 1935.
18. Vidan O. Blagojévitch, *Les plebiscites internationaux*, Beograd, 1935.
19. Stévan Tchirkovitch, *La Petite Entente politique et économique*, Beograd, 1935.
20. Ilija A. Pržić, *Les sources du droit des gens*, Beograd, 1935.
21. Milan Vladissavlievitch, *La souveraineté et le droit des gens (Le point de vue du droit constitutionnel)*, Beograd, 1935.
22. Miloche Radoïkovich, *La Serbie et la Situation Internationale des Cataractes et des Portes de Fer du Danube depuis le Congrès de Paris jusqu'à la Guerre Mondiale*, Beograd, 1935.
23. Mileta Novakovitch, *Principes de Droit International public*, Tome I, Beograd, 1936.
24. L. Oppenheim — Stojan Gayrilovitch, *Droit International public*, Tome II, fasc. 1. La solution des conflits internationaux, Beograd, 1936.
25. Ivan V. Soubbotitch, *La Diplomatie contemporaine*, Beograd, 1937.
26. Borislav T. Blagojévitch, *La notion des apatrides*, Beograd, 1937.
27. Mileta Novakovitch, *Principes de Droit International public*, Tome II, Beograd, 1938.
28. Borislav T. Blagojévitch, *La situation juridique des apatrides*, Beograd, 1938.
29. Borislav T. Blagojévitch, *La nationalité*, Beograd, 1938.
30. Milan Bartoš, *La crise du Droit International Privé*, Beograd, 1939.
31. Voïn L. Bessarabitch, *La neutralité et ses aspects contemporains*, Beograd, 1939.